

Μια ιστορία του Τζιμ Χίγκινς για τον τροτσκισμό, κεφάλαιο 4

Κεφάλαιο 4: SRG-Τα πέτρινα χρόνια του εισοδισμού στο Εργατικό Κόμμα. Η τάση του Χίλι βγαίνει κερδισμένη από την κρίση του ΚΚ Βρετανίας

“Η παγκόσμια ιστορία θα γραφόταν πράγματι πολύ εύκολα αν ο αγώνας διεξαγόταν μόνο αν είχε 100% πιθανότητες να κερδίσει. Από την άλλη, θα ήταν πολύ μυστικιστική εάν τα “ατυχήματα” δεν έπαιζαν κανέναν ρόλο. Αυτά τα ατυχήματα αποτελούν φυσιολογικά μέρος της γενικής εξέλιξης και εξουδετερώνονται από άλλα ατυχήματα. Αλλά η επιτάχυνση και η καθυστέρηση εξαρτώνται σε μεγάλο βαθμό από τέτοια «ατυχήματα», συμπεριλαμβανομένου του «ατυχήματος» του χαρακτήρα των ανθρώπων που ηγούνται του κινήματος.”

Μαρξ, Διαλεχτή αλληλογραφία, σελ. 320

Η μετάβαση από ένα ανοιχτό κόμμα στον εισοδισμό στο Εργατικό Κόμμα μοιάζει μάλλον με έναν κοινωνικό κλειστοφοβικό που φτάνει να αιτείται μακροχρόνια ερημική απομόνωση. Πρέπει να μάθετε έναν εντελώς νέο τρόπο έκφρασης (ο τρόπος ομιλίας του Εργατικού Κόμματος δεν είναι χειρότερος από αυτόν του Τρότσκι, απλά διαφορετικός). Είναι επίσης απαραίτητο να νερώσετε την αμόλυντη πολιτική σας για να κερδίσετε φίλους και να μην σας διώξουν. Κάπως έτσι, στη δεκαετία του 1950 και για μερικά χρόνια, οι άμεσοι σύμμαχοί σας ήταν οι Τριμπουνικοί και οι μισοσταλινικοί, που ήταν πολλοί μέσα στο Εργατικό Κόμμα. Ταυτόχρονα, ήταν απαραίτητο να μην επιτρέψετε την πολιτική σας να υπονομεύεται από τα τεχνάσματα της σοσιαλδημοκρατίας. Για παράδειγμα, η ομάδα του Χίλι ουσιαστικά υιοθέτησε τις σταλινικές συμπάθειες των συμμάχων της στη Σοσιαλιστική Προοπτική και αργότερα, κατά τη διάρκεια της συζήτησης για τον επανεξοπλισμό της Γερμανίας, ένωσαν την ανάγκη να εμποδίζουν τα μέλη του SRG να κερδίζουν ψηφίσματα που ξεκινούσαν κάπως έτσι: «Οι Γερμανοί που έχουν ήδη ξεκινήσει δύο παγκόσμιους πολέμους ... “.

Το πρώτο τεύχος της Σοσιαλιστικής Κριτικής κυκλοφόρησε τον Νοέμβριο του 1950. Είχε υπότιτλο «Ζωντανά Κείμενα για την Παγκόσμια Πολιτική» και πωλούταν για 6 πένες. Το περιεχόμενο ήταν καλό για τις 36 σελίδες του, καθεμιά από τις οποίες είχε σημειώσεις στη δεξιά μεριά, μια χρονοβόρα και κουραστική δουλειά με την συμβατική γραφομηχανή, αλλά ο Μπιλ Έινσγουορθ επέμενε να είναι η εμφάνιση όσο πιο επαγγελματική γίνεται. Σύμφωνα με την απόφαση της ιδρυτικής συνδιάσκεψης για τη διερεύνηση στρατολογιών μεταξύ των πρώην μελών του RCP και της Σοσιαλιστικής Συντροφιάς, το κύριο άρθρο με τίτλο “Ο Αγώνας των (Μεγάλων) Δυνάμεων” υπογραφόταν από τον Ρότζερ Τέναντ, ένα άλλο ψευδώνυμο που χρησιμοποιούσε ο Κλιφ κατά την περίοδο της εξορίας του στην Ιρλανδία. Στα εσωτερικά κείμενα αναφερόταν ως Ρότζερ για να ξεγελάσει τις Μυστικές Υπηρεσίες. Το άρθρο περιέγραφε τον πόλεμο της Κορέας ως αποτέλεσμα των αντιπάλων ιμπεριαλισμών, της Αμερικής και της Ρωσίας, τη μάχη για την παγκόσμια κυριαρχία, ενώ ο ΒΣ Φέλιξ έγραφε το «Μια ματιά στο Κοινοβούλιο του Στάλιν» αναλύοντας το νεοεκλεγέν Ανώτατο Συμβούλιο της ΕΣΣΔ. Μια αναδημοσίευση από την εφημερίδα La Batalla (Η μάχη) του ΡΟUM ανέλυε τον αγώνα της τάξης στην Ουγγαρία και ο Μπιλ Έινσγουορθ έγραφε μια σχολαστική κριτική στο φιλο-σταλινικό περιεχόμενο της Σοσιαλιστικής Προοπτικής, που αποδείκνυε την άκριτη στήριξη του περιοδικού τόσο στη Βόρεια Κορέα όσο και στη Γιουγκοσλαβία.

Το πρόγραμμα του νέου περιοδικού περιγραφόταν πονηρά σε ένα απόσπασμα του Πίτερ Μόργκαν: «Τροποποιημένο Σχέδιο Πολιτικής που υποβλήθηκε στη Συνδιάσκεψη Σοσιαλιστικής Συντροφιάς». Αυτό το κείμενο είχε σίγουρα τη δύναμη να αγγίξει μέλη και στελέχη του Εργατικού Κόμματος σε βαθμό που ίσως αν το ήξερε η ηγεσία του ΕΚ μπορεί να αναστατωνόταν.

Το πολιτικό κείμενο που ψηφίστηκε από το ΕΚ του Εργατικού Κόμματος «Οι Εργατικοί και η Νέα Κοινωνία» χαρακτηριζόταν ως “... ακόμα ένα ορόσημο στην πορεία απομάκρυνσης από τον σοσιαλισμό ...”. Η Ρωσία και οι δυτικές δυνάμεις χαρακτηρίζονταν

ως εξίσου απεχθείς ιμπεριαλισμοί. Η εθνικοποίηση της γης, όλων των μεγάλων χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων, των βιομηχανικών και εμπορικών επιχειρήσεων, χωρίς αποζημίωση και υπό εργατικό έλεγχο, ο σοσιαλιστικός σχεδιασμός και το μονοπώλιο του εξωτερικού εμπορίου ήταν επίσης αιτήματά του. Πέρα από ένα εθνικό σχέδιο ανοικοδόμησης χρηματοδοτούμενο από το κράτος, όλα τα πολυτελή ξενοδοχεία και οι βίλες έπρεπε να επιταχθούν και όλες οι υπάρχουσες κατοικίες να ελέγχονται και να κατανέμονται από τις επιτροπές ενοικιαστών. Οι τιμές και οι μερίδες φαγητού έπρεπε να ελέγχονται από τις Συνεταιριστικές Εταιρείες και τους εργάτες-διανομείς. Η αύξουσα κλίμακα μισθών και η φθίνουσα κλίμακα ωρών θεωρούταν επίσης, και πιθανότατα ήταν, ένα δημοφιλές αίτημα. Το κάλεσμα για την κατάργηση της μοναρχίας, της Βουλής των Λόρδων, του μόνιμου στρατού και της κάστας των αξιωματικών συμπληρωνόταν με το αίτημα για πολιτοφυλακή, με εκλογή αξιωματικών και πλήρη συνδικαλιστικά δικαιώματα σε όλες τις βαθμίδες στρατού. Το κείμενο έκλεινε ωραία με το αίτημα να τερματιστεί η μυστική διπλωματία, οι προσαρτήσεις κι οι αποζημιώσεις, το αίτημα για ελευθερία των αποικιακών λαών και για τις Ηνωμένες Σοσιαλιστικές Πολιτείες της Ευρώπης. Μετά από όλα αυτά είναι μάλλον θλιβερό το ότι στο τέλος έπρεπε να διαβάσετε και την υποσημείωση που κλαψούριζε: «Το σχέδιο αυτό δεν έγινε δεκτό από τη Συνδιάσκεψη της Σοσιαλιστικής Συντροφιάς».

Τα επόμενα τεύχη της Σοσιαλιστικής Κριτικής λίγο διέφεραν από τα πρώτα. Τα άρθρα για τα σταλινικά κράτη κυριαρχούσαν, αντισταθμίζοντάς τα με ορισμένα σκληρά επικριτικά άρθρα προς το Εργατικό Κόμμα. Για μερικούς μήνες το 1951, το περιοδικό είχε μια γραμμή για το εξώφυλλο, ένα πορτρέτο με τα πρόσωπα του Μαρξ, του Ένγκελς, του Λένιν και του Τρότσκι, σαν να αποδείκνυαν τα επαναστατικά διαπιστευτήρια του εντύπου. Σήμερα, σχεδόν 50 χρόνια αργότερα, το περιοδικό ακόμα διαβάζεται με ευχαρίστηση, έχοντας σημαντικά κείμενα, μεταξύ άλλων, από τον Ντάνκαν Χάλας, τον Ρέι Τσάλινορ, τον Τζίοφ Κάρλσον, τον Πίτερ Μόργκαν και τον Τόνι Κλιφ. Αυτό που δεν καταλαβαίνετε, φυσικά, είναι ότι πρόκειται για ένα εισοδιστικό

περιοδικό.

Μέχρι τον Απρίλιο του 1952, όμως, η Σοσιαλιστική Κριτική απέκτησε για πρώτη φορά μια τυποποιημένη εμφάνιση και την προσέγγιση ενός εισοδιστικού εντύπου. Προστέθηκε επιπλέον ύλη που αξιοποιήθηκε για να σχολιαστεί εκτενώς η διαμάχη της ηγεσίας ΕΚ με την πτέρυγα του Μπίβαν (στΜ Αριστερή Πτέρυγα του Κόμματος). Ενώ δεν εμπιστευόταν τον ίδιο τον Μπίβαν, το περιοδικό καλούσε στη δημιουργία μιας «ιδεολογικά επανεξοπλισμένης Αριστεράς» εναντίον της «ανίερης συμμαχίας της νέο-Τορικής δεξιάς ηγεσίας των Εργατικών και των αυθεντικών Τόρις (στΜ του κόμματος της Δεξιάς)». [1] Στο επόμενο τεύχος, ο Π Μάνσελ (Τζιν Τάιτ) καταπιανόταν με το κείμενο του Κλιφ «Οι δορυφόροι του Στάλιν στην Ευρώπη», που είχε εκδοθεί με την υπογραφή Γίγκαελ Γκλούκσταϊν. Δεν θα εκπλήξει το γεγονός ότι ο κριτικός υποστήριζε θερμά τη θέση του συγγραφέα ότι οι «Λαϊκές Δημοκρατίες», όπως και η Ρωσία, είναι γραφειοκρατικά κρατικά καπιταλιστικά καθεστώτα ... »[2]

Το αμέσως επόμενο τεύχος είχε κεντρικό τίτλο «Ούτε Ουάσινγκτον ούτε Μόσχα, αλλά Διεθνής Σοσιαλισμός». Αυτή η υπέροχη διατύπωση – η οποία έχει το πλεονέκτημα ότι είναι απλή στην αντίληψή της και ταυτόχρονα δείχνει, με αρκετή ακρίβεια, την πολιτική ουσία του περιοδικού – πρωτοδιατυπώθηκε από την Ανεξάρτητη Σοσιαλιστική Λίγκα (βλ. Παράρτημα Α), την αμερικανική ομάδα με επικεφαλής τον Μαξ Σάχτμαν, έναν από τους κορυφαίους εκπροσώπους της θεωρίας του γραφειοκρατικού κολεκτιβισμού.

Παρά τις προόδους του περιοδικού, τα πρώτα χρόνια της ύπαρξης του SRG δεν ήταν εύκολα. Οι σύντροφοι ήταν, κατά κύριο λόγο, νέοι και άπειροι και όσο μακριά και αν έφταναν οι φιλοδοξίες τους, οι ικανότητές τους να δρουν ήταν εξαιρετικά περιορισμένες. Στον αρχικό τους στόχο να στρατολογήσουν από τα πρώην μέλη του RCP και τη Σοσιαλιστική Συντροφιά απέτυχαν παταγωδώς. Πέρα από μερικά θραύσματα, εκ των οποίων ο SRG ήταν το ένα, το τροτσκιστικό κίνημα ουσιαστικά έπαψε να υπάρχει. Ένα κίνημα που κάποτε οργάνωνε μερικές εκατοντάδες τώρα είχε

καταντήσκει να μετριέται σε δεκάδες, κι αυτές τελείως διασπασμένες, έτσι ώστε οι δυνατότητες για τη συζήτηση των αμφισβητούμενων ζητημάτων να είναι αρκετά χλωμές. Οι επαναστάτες δούλευαν στις περιφερειακές οργανώσεις του Εργατικού Κόμματος (CLPs), πωλούσαν μερικές εκατοντάδες περιοδικά κι έμεναν στάσιμες.

Ως επί το πλείστον, η δουλειά στις CLPs ήταν μη-πολιτική, περιελάμβανε τη συγκέντρωση οικονομικής ενίσχυσης, την αναζήτηση εκλογικής πελατείας, τις κοινωνικές σχέσεις και, έτσι μου φάνηκε, ατελείωτες εκδρομές με πούλμαν στο Σάουθεντ. Παρά τους πειρασμούς τους, αυτά δεν αποτελούν εύφορο έδαφος για έναν συνήθως μοναχικό επαναστάτη ώστε να ριζώσει και να αναπτυχθεί. Όλα μαζί τα μέλη του SRG δεν έφταναν για να συγκροτήσουν πλειοψηφία σε μια μέση περιφερειακή οργάνωση του Εργατικού Κόμματος. Στους ενήλικες του κόμματος ήταν πολύ δύσκολο να γίνουν στρατολογίες. Όπως συμβαίνει συχνά, η έλλειψη προόδου οδήγησε σε απώλειες μελών. Ο Μπιλ Έινσγουορθ έφυγε για να αφοσιωθεί, όπως ειπώθηκε, στο να ταξιδεύει σε όλον τον κόσμο. Ο Ντάνκαν Χάλας, ο οποίος είχε γίνει Οργανωτικός Υπεύθυνος στο Εθνικό Συμβούλιο Εργατικής Εκπαίδευσης (όπου συμμετείχαν επίσης ο Τζοκ Χάστον και ο Σιντ Μπίντγουελ μεταξύ άλλων) (στο Εθνικό Συμβούλιο Εργατικής Εκπαίδευσης, National Council of Labour Colleges-NCLC, ήταν μια οργάνωση που είχε προκύψει μέσα από τις μάχες του βρετανικού εργατικού κινήματος, στηριζόταν από τα συνδικάτα και στόχο είχε την πολιτική και συνδικαλιστική εκπαίδευση της εργατικής τάξης), μετακόμισε στη Σκωτία και αποστασιοποιήθηκε για τα επόμενα 14 χρόνια. Ο Κεν Τάρμπακ έφυγε, επιστρέφοντας για κάποιο χρονικό διάστημα στον ορθόδοξο τροτσισμό. Αυτές οι απώλειες, λόγω της σοβαρής έλλειψης εμπειρίας και ταλέντου, ήταν δύσκολο να αντικατασταθούν.

Στη Λίγκα Νεολαίας του Εργατικού Κόμματος (LLOY) υπήρχε ένα ακροατήριο πιο ευεπίφορο στο επαναστατικό μήνυμα και, από αυτή τη δεξαμενή πιθανών στρατολογιών, κάποιοι πράγματι στρατολογήθηκαν. Ο Σταν Νιούενς, ο οποίος στη συνέχεια έγινε

βουλευτής του Εργατικού Κόμματος και σήμερα είναι ευρωβουλευτής, ήταν ένας από αυτούς, ο οποίος στρατολογήθηκε το 1952. Ο Σταν ήταν ένας από τους πρώτους μιας μεγάλης ομάδας ανθρώπων στους οποίους ο Κλιφ συμπεριφέρθηκε σαν να ήταν ο αγαπημένος του σύντροφος. Τον κολάκευε και του έδινε τόσο μεγάλη προσοχή, που ο Σταν και η σύζυγός του ανταπέδωσαν με πολύ σκληρή δουλειά για την ομάδα (του Κλιφ) μέσα στη LLOY, το Εργατικό Κόμμα και γράφοντας για την Σοσιαλιστική Κριτική. Επιπλέον, ο Σταν ήταν επίσης υπεύθυνος σε εθνικό επίπεδο για το περιοδικό «Εργατική Δράση» που όπως και το περιοδικό “Νέα Διεθνής” διακινούνταν από τον SRG. Ως ιδιοκτήτης μοτοσικλέτας ήταν συχνά επιφορτισμένος με το καθήκον να φορτώνει τον Κλιφ πίσω του και να τον μετακινεί σε όλη τη χώρα, σε αποστολές στρατολόγησης. Όσο έμεινε στην ομάδα, ο SRG ακολουθούσε τακτική εισοδισμού στο Εργατικό Κόμμα, στο οποίο είχε μπει ο Σταν από το 1949.

Είναι πιθανόν αλήθεια ότι ο Σταν Νιούενς ήταν, και σήμερα σίγουρα είναι, πολύ ευτυχισμένος που εργαζόταν στο περιβάλλον του Εργατικού Κόμματος και είναι επίσης αλήθεια ότι σε οποιαδήποτε επαναστατική ομάδα πολιτικά θα ήταν πιο κοντά στη δεξιά της πτέρυγα απ’ ότι στην αριστερή της. Η πολιτική στάση του δεν ήταν κάτι που αγνοούσε ο Κλιφ, αφού ήταν οκτώ χρόνια μέλος της ομάδας, αλλά όταν κάποιος έκλινε προς την πολιτική του Κλιφ ήταν λογικό να δυσανασχετεί με την πολιτική του Νιούενς. Δύο νέοι οδηγοί λεωφορείου από τον πυρήνα του Χέντον έγραψαν μια καταγγελία ενάντια στον Σταν και άλλους, κάνοντας αναλογίες με τον Έντουαρντ Μπερνστάιν και τον ρεφορμισμό. Ίσως όχι αδικαιολόγητα, θεωρώντας ότι η ιδιαίτερη πένα του Τ. Κλιφ βρισκόταν πίσω από αυτές τις «ψαγμένες» και δυσνόητες αναφορές στον άνθρωπο που ο Λένιν και ο Λούξεμπουργκ αγαπούσαν να μισούν (στΜ τον Μπερνστάιν), ο Σταν αποφάσισε να την κάνει με ελαφρά πηδηματάκια. Σήμερα συνοψίζει όλα τα παραπάνω με μια φράση: “Κατά τη γνώμη μου, ο Κλιφ δεν κατάλαβε ποτέ το βρετανικό εργατικό κίνημα ... Ο Κλιφ ασχολιόταν πάντοτε με το εσωτερικό της οργάνωσης και όχι με τη μαζική δουλειά, που την έκαναν άλλοι άνθρωποι”. [3]

Την ίδια περίοδο με τον Σταν Νιούενς στρατολογήθηκε και ο Μπέρναρντ Ντιξ (στην πραγματικότητα ήταν οπαδός του Σάχτμαν) ο οποίος έγραφε τόσο στη Σοσιαλιστική Κριτική όσο και στα έντυπα της ISL με υπογραφή Όουεν Ρόμπερτς. Αργότερα έγινε Βοηθός Γενικού Γραμματέα στο NUPE (στΜ συνδικάτο δημοσίων υπαλλήλων), αλλά παραιτήθηκε όταν διαπίστωσε ότι δεν μπορεί να γίνει Γενικός Γραμματέας κι αποσύρθηκε στην Ουαλία όπου καταπιάστηκε με τον αριστερό εθνικισμό. Πέθανε τον Ιανουάριο του 1996.

Τον Σεπτέμβριο του 1951, ήρθε η πρώτη διαγραφή, όταν ο Έλις Χίλμαν κατάφερε να γνωρίσει την άσχημη πλευρά του Κλιφ. Αξίζει να περιγράψουμε το σκηνικό με λεπτομέρειες, επειδή μπορεί να φωτίσει καλύτερα τα επόμενα καψόνια πειθάρχησης των στελεχών. Στον Χίλμαν είχε προφανώς ανατεθεί από τη Γραμματεία να ετοιμάσει ένα κείμενο εσωτερικής συζήτησης και με όλη την αυτοπεποίθηση του ευφυή αλλά πολύ νέου αποφάσισε να προχωρήσει σε μια σημαντική αναθεώρηση της θεωρίας του κρατικού καπιταλισμού που υιοθετούσε η ομάδα. Σε 17 σελίδες ανέπτυξε την άποψη ότι τα σταλινικά κόμματα ήταν κρατικοκαπιταλιστικές κοινωνίες σε εμβρυική μορφή. Αυτή η προσπάθεια να παντρέψει τον κρατικό καπιταλισμό με τον γραφειοκρατικό κολεκτιβισμό δεν “κάθισε” πολύ καλά. Η Γραμματεία απέρριψε το κείμενο με το σκεπτικό ότι ο σταλινικός κρατικός καπιταλισμός αναπτύσσεται πατώντας στην ανάγκη συσσώρευσης κεφαλαίου, όπως επιχειρηματολογήθηκε από τον Κλιφ στο εσωτερικό δελτίο του RCP. Ο Ντάνκαν Χάλας έγραψε επίσης μια μακροσκελή απάντηση, που δημοσιεύθηκε αργότερα ως μέρος των «Ντοκουμέντων των Διεθνών Σοσιαλιστών», μια κάπως μεροληπτική κίνηση, αφού – το αρχικό κείμενο του Χίλμαν δεν δημοσιεύτηκε καθόλου.

Αυτό που πρέπει να ενοχλούσε ιδιαίτερα τον Κλιφ ήταν ότι ο Χίλμαν είχε γοητευτεί σοβαρά από τα κείμενα της τάσης Τζόνσον-Φόρεστ (στΜ Τζέιμς-Ντουναγιέφσκαγια) [4] και, με ένα ύφος που πρόδιδε απεριόριστο δέος, σαν να είχε μόλις συναντήσει τον Μεσσία στο δρόμο προς τη Δαμασκό, έγραψε: “... Δεν είναι υπερβολή να πούμε ότι το τελευταίο κείμενο των συντρόφων Τζόνσον-Φόρεστ «Ο Κρατικός καπιταλισμός και η παγκόσμια

επανάσταση» βρίσκεται σε ένα επίπεδο τουλάχιστον ισάξιο με τα τελευταία έργα του Τρότσκι και αποτελεί τη λογική και εποικοδομητική εξέλιξή τους. Τα κείμενα περί κρατικού καπιταλισμού που έχουν γραφτεί μέχρι τώρα έχουν καταστεί παρωχημένα και περιττά, από τη στιγμή που δημοσιεύτηκε το αριστούργημα των συντρόφων Τζόνσον-Φόρεστ... ”

Έχοντας εκμηδενίσει μεγάλο μέρος του βασικού έργου του Κλιφ, ο Χίλμαν συνέχισε γράφοντας κι άλλο ένα κείμενο (η συγγραφή εσωτερικών κειμένων μπορεί να καταστεί εθιστική και να καταστρέψει τις προοπτικές σας να παραμείνετε μέλη), με τίτλο «Οργανική Ενότητα». Αυτό πρότεινε μια πιο στενή συνεργασία, με προοπτική την ενοποίηση, με την ομάδα του Γκραντ. Έχουμε ήδη δει ότι η Ομάδα (του Κλιφ) αρνιόταν κάθε ενότητα με «αμυνίτικες» ομάδες (στΜ υπεράσπισης του σταλινισμού ως εργατικού κράτους) και λίγοι ήταν πιο «αμυνίτες» απ’ ό, τι ο Γκραντ.

Οι ημέρες του Χίλμαν ήταν μετρημένες. Πρώτα έγινε θέμα μερικών σκόρπιων, στην πραγματικότητα αμοιβαία ασυμβίβαστων, κατηγοριών περί “ελλειπούς αφοσίωσης”. Με αφορμή το κείμενό του «Η φύση των σταλινικών κομμάτων» κατηγορήθηκε ως οπαδός του Σάχτμαν, με αφορμή το «Οργανική Ενότητα» ως οπαδός του Γκραντ και, γενικά, κατηγορούταν και ως φιλο-ΙΚΔ (στΜ η Internationale Kommunisten Deutschlands, μια τροτσικιστική τάση της εποχής που δεν ήταν και τόσο δημοφιλής εκείνη την εποχή). [5] Αρκετή αιρετικότητα για έναν τόσο νεαρό.

Σε μια συνεδρίαση στο Λονδίνο, ο Χίλμαν αρνήθηκε να αποσύρει την πρόταση: “Όταν τα γενικά συμφέροντα του επαναστατικού σοσιαλιστικού κινήματος έρχονται σε σύγκρουση με τα ιδιαίτερα συμφέροντα της Ομάδας μας, τότε προηγείται η πειθαρχία στα γενικά συμφέροντα”. [6] Στην πραγματικότητα, η δήλωση δεν έχει τίποτα το παράλογο: τα συμφέροντα του επαναστατικού σοσιαλιστικού κινήματος θα έπρεπε να είναι πάνω απ’ όλα για όλους τους σοβαρούς ανθρώπους, μπορεί να σκεφτείτε. Όχι όμως αν είστε ο Κλιφ (ή, παρεμπιπτόντως, ο Τζέρι Χίλι). Για αυτούς τα γενικά συμφέροντα του επαναστατικού σοσιαλιστικού κινήματος

είναι συνώνυμα των ιδιαίτερων συμφερόντων της ομάδας, ειδικά από τη στιγμή που η βασική γραμμή χαράζεται από τους ίδιους. Αυτό στην πράξη σημαίνει ότι οι άμεσες ανησυχίες του Κλιφ είναι το υλικό από το οποίο φτιάχνονται οι σοσιαλιστικές επαναστάσεις.

Ο Χίλμαν προφανώς δεν καταλάβαινε αυτή την αιώνια αλήθεια και διαμαρτυρήθηκε στη Γραμματεία: «Πρόσφατα έχει καταστεί σαφές ότι έχουν επιστρατευτεί γραφειοκρατικές φραξιονιστικές-κλικάδóρικες μέθοδοι από τον σύντροφο Ρότζερ (στΜ Κλιφ) για :

1. να εμποδίσει να κυκλοφορήσουν οι απόψεις για την ενότητα στο Μπέρμινχαμ.
2. Να ξηλώσει τη συντακτική ομάδα της Επιτροπής Νεολαίας στο Μάντσεστερ.

Αυτοί οι ελιγμοί συνιστούν παραβίαση της υγιούς δημοκρατίας ... Αυτοί που φωνάζουν περισσότερο για την αναγκαιότητα του δημοκρατικού συγκεντρωτισμού και της ομαδικής πειθαρχίας, δεν μπόρεσαν καν στον κόπο να εφαρμόσουν αυτές τις αρχές στην ίδια τους την ομάδα. Για παράδειγμα, ο σύντροφος Ρότζερ εξουσιοδοτήθηκε από την τοπική οργάνωση του Λονδίνου να γράφει τακτικά στη Σοσιαλιστική Ανασκόπηση και να μην μας σερβίρει **περιλήψεις** παλιών του άρθρων. Πρέπει να πω ότι **αυτή η εντολή έχει παραβιαστεί, δεν έχει υλοποιηθεί** [η έμφαση στο πρωτότυπο]. Πού πήγε εδώ ο δημοκρατικός συγκεντρωτισμός; Ο σύντροφος Ρότζερ επαναλαμβάνει όλα τα λάθη που έκανε και πέρυσι. Σήμερα έχουμε μαζί μας το ήμισυ της Τέταρτης Διεθνούς, είπε πέρυσι. Πέρυσι είχαμε επίσης 60 συντρόφους. Τέτοιες ανοησίες δεν βασίζονται σε κανένα απολύτως στοιχείο ... Τα τιτοϊκά κόμματα είναι η τελευταία φαντασιοπληξία του συντρόφου Ρότζερ. Αυτές οι ομάδες, είπε, μπορεί να μας πλησιάσουν... “[7]

Εδώ ο Χίλμαν αναφέρεται στην περίοδο μετά τη ρήξη του με την Κομινφόρμ, όταν ο Τίτο έφτιαξε ομάδες συμπαθούντων στη Δυτική Ευρώπη. Βέβαια, καμιά από αυτές δεν πλησίασε την οποιαδήποτε τροτσκιστική ομάδα, παρά το γεγονός ότι ο Τίτο φλέρταρε επίμονα με την 4η Διεθνή. Ο Πάμπλο έγραψε μια ανοιχτή επιστολή στο γιουγκοσλαβικό κόμμα ξεκινώντας: “Αγαπητοί σύντροφοι, εμείς που πάντα στηρίζαμε την γιουγκοσλαβική επανάσταση ...” και

ο Χίλι είχε κρεμασμένη μια μεγάλη κορνίζα με τη φωτογραφία του Τίτο στον τοίχο του γραφείου του. Δεδομένης της θέσης του Κλιφ για τις ανατολικοευρωπαϊκές χώρες, είναι περίεργο να νομίζει ότι ο κρατικός καπιταλισμός θα αποδεικνυόταν ελκυστική θεωρία για τους οπαδούς του Τίτο, αλλά από την άλλη μεριά ο Κλιφ δεν ήταν κανένας από αυτούς που θα άφηναν μια θεωρία να σταθεί εμπόδιο στον δρόμο για νέες στρατολογίες. Η Διεθνής του Τίτο (βεβαίως) δεν κράτησε περισσότερο από όσο χρειάστηκε για να δημιουργήσει ευνοϊκούς όρους διαπραγμάτευσης με τις δυτικές κυβερνήσεις.

Παρά τον θαρραλέο κι αποφασιστικό τρόπο απάντησής του, η διαγραφή του Έλις Χίλμαν ήταν δεδομένη. Μερικά χρόνια αργότερα, αλλά πριν διαβάσω τα εν λόγω κείμενα, ρώτησα τον Κλιφ γιατί ο Έλις είχε διαγραφεί. “Γιατί έλεγε ψέματα”, απάντησε, με τη φωνή του να εκπέμπει όλη την ειλικρίνεια του κόσμου. Ευτυχώς για τον Κλιφ, κανένας άλλος δεν πίστευε ότι το ψέμα ήταν ένα αδίκημα που συνεπαγόταν απαραίτητως διαγραφή.

Το 1952, ο Κλιφ επέστρεψε στη Βρετανία, με παρέμβαση του βουλευτή των Εργατικών Τζον ΜακΓκόβερν [8] υπέρ του. Αυτό το γεγονός έδωσε σημαντική ώθηση στην οργάνωση. Όχι μόνο ήταν παλαιότερος και πολύ πιο έμπειρος στην επαναστατική πολιτική από τους συντρόφους του, αλλά εξέπεμπε επίσης αυτή την ακλόνητη σιγουριά και τον αέρα βεβαιότητας που είναι τόσο χαρακτηριστικά όσων ηγούνται σε σχέτες από την Οδό Κλάφα Χάι Στριτ μέχρι το Γουάκο του Τέξας. Περίπου αυτή την περίοδο οι παραδοσιακές οργανωτικές μορφές του δημοκρατικού συγκεντρωτισμού άρχισαν να εξαφανίζονται, καθώς ξεφλούδιζαν όπως η σκουριά σε ένα αυτοκίνητο σε αχρησία. Αυτό, ωστόσο, δεν οφείλεται σε μία από τις διαβόητες ασκήσεις “λυγίσματος του ραβδιού” του Κλιφ, αλλά στο ότι επέλεγε μια διαφορετική μορφή για ένα διαφορετικό ακροατήριο. Αν αυτό οδηγούσε σε ορισμένο φιλελευθερισμό σε οργανωτικά θέματα, αυτό δεν ήταν αναγκαστικά σε κακό, εφόσον δεν πλασαριζόταν αργότερα ως απόδειξη ενός ευφυώς επεξεργασμένου σχεδίου.

Για πολλές από τις ομάδες, η διατήρηση των «λενινιστικών»

μορφών οργάνωσης είναι ένα είδος θεατρικής πράξης. Δεν βοηθά στη δουλειά τους στην εργατική τάξη, γιατί συνήθως δεν υπάρχει δουλειά στην εργατική τάξη, αλλά το πολύπλοκο σύστημα των επιτροπών γεμίζει πολύ καλά τον χρόνο τους και τους δίνει την ευκαιρία να αποκαλούν καταχρηστικά ο ένας τον άλλο με ονόματα από την ιστορία των μπολσεβίκων που βρίσκονταν σε κατάσταση παρανομίας. Το κορυφαίο “χιτάκι” σε αυτό το καρναβάλι είναι η κατηγορία ότι ο αντίπαλος παίζει τον απεργοσπαστικό ρόλο του Κάμενεφ και του Ζινόβιεφ το 1917. Έχω ακούσει αυτή την κατηγορία αρκετές φορές. Μάλιστα, με έχουν κατηγορήσει έτσι σε δυο περιπτώσεις: μια από τον Τζέρι Χίλι και αργότερα από τον Κρις Χάρμαν. Δεν επιχειρώ συμψηφισμό εδώ- ο Χίλι ήταν πιο αστείος αλλά Χάρμαν είχε πολύ περισσότερα μαλλιά – πάντα πίστευα ότι έμοιαζε κάπως με τον Ζινόβιεφ. Ο Χίλι αντίθετα μάλλον έμοιαζε περισσότερο με τον πολύ μεγαλύτερο αδερφό του, τον Μπέιμπ και καθόλου δεν έμοιαζε με τον Ζινόβιεφ.

Ο SRG πλέον είχε ουσιαστικά διακόψει τις σχέσεις του με τον οργανωμένο Τροτσκισμό, σε εθνικό και διεθνές επίπεδο. Αυτό που κάποτε φαινόταν κάτι το τόσο σπουδαίο και σαγηνευτικό, όπως η ένταξη στην Τέταρτη Διεθνή, σχεδόν ξεχάστηκε κι έγινε μια ανάμνηση από τα χρόνια της νιότης. Γελοία ρούχα, περίεργα κουρέματα, ανωριμότητα και ένα θέμα που προσφερόταν για πρόστυχα αστεία. Αυτός ο οργανωτικός και πολιτικός διαχωρισμός αποτέλεσε το προοίμιο από μεριάς SRG εγκατάλειψης των μορφών οργάνωσης, στις οποίες οι ορθόδοξοι εξακολουθούν να προσκολλώνται τόσο σκληρά και να το αποκαλούν «δημοκρατικό συγκεντρωτισμό». Το να χρειάζεται μια μικρή ομάδα σοσιαλιστών, που λειτουργούν υπό συνθήκες νομιμότητας, όλον αυτόν τον λαβύρινθο των Κεντρικών Επιτροπών, των Πολιτικών Γραφείων, των Επιτροπών Ελέγχου κλπ αποτελεί εκείνο το είδος του υποκαταστατισμού που πιστεύει ότι αν διαθέτετε τις μορφές του Λένιν, τότε είστε σε θέση να τους δώσετε και το περιεχόμενο του Λένιν. Κάτι τέτοιο δεν είναι αλήθεια, θα σας πει κάθε αντικειμενικός παρατηρητής του SWP.

Τον Σεπτέμβριο του 1953, ο Μάικ Κίντρον έφτασε από το Ισραήλ.

Πριν από αυτό δεν είχε διαδρομή στο τροτσκιστικό κίνημα. Η μόνη οργανωμένη πολιτική του εμπειρία, μέχρι το 1953, ήταν η ένταξη στην τοπική οργάνωση του Χασόμερ Χατζάιρ στο Γιοχάνεσμπουργκ. Αυτό, έλεγε, οφειλόταν σε μεγάλο βαθμό για κοινωνικούς λόγους, αλλά έγινε αντισταλινικός όταν αρρώστησε το 1946, και κατέστη ανίκανος να κινείται ή να διαβάσει. Ορισμένα μέλη του ΚΚ τον επισκέφθηκαν για να του διαβάσουν μεγάλα αποσπάσματα από τα «Σύντομα Μαθήματα από την Ιστορία του ΚΚ Σοβιετικής Ένωσης». Αυτό το πνευματικό ισοδύναμο ενός δεκαπενθήμερου στο υπόγειο της Λουμπιάνκα με τον σύντροφο Γιάκοντα (στΜ ένας από τους επικεφαλής της NKVD, της μυστικής αστυνομίας στην ΕΣΣΔ. Ο συγγραφέας αστειεύεται εννοώντας «ισοδύναμο ενός 15ημέρου φριχτών βασανιστηρίων») τον έστρεψε οριστικά κι αμετάκλητα εναντίον του σταλινισμού. Έφτασε στο Ισραήλ το 1946, δύο εβδομάδες πριν ο Κλιφ, που παντρεύτηκε με την αδελφή του Κίντρον, την Τσέινι Ρόζενμπεργκ, φύγει για τη Βρετανία. Σε εκείνο το διάστημα ο Κλιφ του έκανε τη δική του σύντομη εισαγωγική διάλεξη, που πραγματοποιήθηκε σε ένα ενιαίο σεμινάριο που διήρκεσε δύο εβδομάδες, μόνο σύντομα διαλείμματα μόνο για φαγητό και μπάνιο και ακόμη λιγότερο χρόνο για ύπνο.

Για τα επόμενα δέκα χρόνια, ο Κίντρον έπαιζε σημαντικό ρόλο στη διαμόρφωση στυλ και πολιτικής ατζέντας του SRG. Η έλλειψη τροτσκιστικού υποβάθρου αποδείχθηκε πλεονέκτημα, επειδή δεν είχε καμιά διάθεση να εκλαμβάνει τίποτα ως ιερή γραφή, ούτε καν το έργο του Τ. Κλιφ, και ταίριαζε αρκετά καλά με το πιο χαλαρό οργανωτικό μοντέλο που είχε υιοθετήσει ο SRG. Εκτός από την ιδιότητά του ως μέλος του SRG, ο Κίντρον ήταν, επίσης, ως αδελφός της Τσέινι, ένα ακόμα πλήρως επαγγελματικό στέλεχος της οικογένειας. Για πολλούς τούτο έδινε την όχι τελείως εσφαλμένη εντύπωση ότι για να συμμετέχεις στη λήψη αποφάσεων έπρεπε να είσαι συγγενής (του Κλιφ). Παρά τον μικρό αριθμό μελών, κάτι τέτοιο δεν έπαυε να αποκλείει τη συντριπτική πλειοψηφία των μελών της ομάδας και επίσης να είναι βαθιά προσβλητικό για κάποιους.[9] Γι αυτό παρόλο που το πνευματικό κεφάλαιο είχε αυξηθεί σημαντικά με την άφιξη του Κίντρον, η ανάπτυξη της ομάδας ήταν πολύ αργή. Στα πρώτα πέντε ή έξι

χρόνια της ύπαρξής του, ο SRG διατηρούσε με το ζόρι ελάχιστα τη συμμετοχή που είχε αρχίσει με το 1950.

Το σημείο καμπής, αν και δεν φάνηκε εκείνον τον καιρό, ήταν τα γεγονότα του 1956, η αγγλο-γαλλο-ισραηλινή στρατιωτική επιχείρηση στο Σουέζ και, κυρίως, η μυστική ομιλία του Χρουστσόφ στο 20ο Συνέδριο του ΚΚΣΕ, που την ακολούθησε η ρώσικη εισβολή στην Ουγγαρία. Ήταν γεγονότα που συγκλόνισαν τον κόσμο. Το βάρος της ομιλίας του Χρουστσόφ, με τη μερική αποκήρυξη των εγκλημάτων του Στάλιν -όχι τόσο του σταλινισμού, αρκούσε για να προκαλέσει μια φιλελεύθερη στροφή στους Ούγγρους μεταρρυθμιστές του ουγγρικού ΚΚ υπό την ηγεσία του Ίμρε Νάγκι, που απομάκρυναν τους πιο μισητούς σταλινικούς, όπως ο Ράκοζι κι ο Γκέρο για να βελτιώσουν τις πιο μαύρες πλευρές του καθεστώτος. Αλλά οι εγκληματικές στρατιωτικές ενέργειες του Ίντεν (στΜ πρωθυπουργού της Μ.Βρετανίας) και των φίλων του στο Σουέζ αποτέλεσαν το κατάλληλο προπέτασμα καπνού που χρειαζόνταν οι Ρώσοι για να εισβάλουν στην Ουγγαρία.

Ο αντίκτυπος της ομιλίας του Χρουστσόφ και της ουγγρικής επανάστασης χτύπησε τα Δυτικά Κομμουνιστικά Κόμματα όπως ένα βαρύ τούβλο πάνω στα ζωτικά όργανα. Το ΚΚ Μ.Βρετανίας δεν υπέφερε λιγότερο. Επί χρόνια το βρετανικό κόμμα ήταν σε θέση να καταπνίγει όλες τις κριτικές φωνές στις τάξεις του, αλλά το να ελέγξουν αυτή τη συζήτηση ήταν πολύ πέρα από τις δυνάμεις τους. Ο Πίτερ Φράιερ, ο οποίος ήταν ο καθημερινός ανταποκριτής της Daily Worker (εφημερίδα του ΚΚ Βρετανίας) στην Ουγγαρία, έδινε πλήρη εικόνα με γλαφυρά και οργισμένα αποδεικτικά στοιχεία. Η κριτική του άρχισε να αποκτά μεγαλύτερη απήχηση, όταν μαθεύτηκε ότι «αλλάζονταν τα φώτα» στα ρεπορτάζ του για την Ουγγαρία, που γράφονταν εκεί, και αντικαθίσταντο από άλλα «ρεπορτάζ» από τον αρχισυντάκτη της Daily Worker, τον Τζ.Ρ. Κάμπελ, στη Μόσχα.

Η οργή στο Κομμουνιστικό Κόμμα ήταν πρωτοφανής. Μαζικές συνεδριάσεις σε όλη τη χώρα ασκούσαν δριμύτατη κριτική στα γεγονότα. Οι ηγέτες του όπως οι Πόλιτ και Ντατ, οι οποίοι ήταν είχαν εμπειρία μόνο από κομματικές συνεδριάσεις με άκριτη

στήριξη και κολακείες, αποδοκιμάζονταν καθολικά. Οι αντιφρονούντες παρακολουθούσαν κατά εκατοντάδες εκδηλώσεις με ομιλητή τον Ισαάκ Ντόιτσερ, ο οποίος εξηγούσε εκτενώς τα εγκλήματα του Στάλιν, την αξία του μαρξισμού γενικότερα και του Τρότσκι ειδικότερα. Οι Ε.Π. Τόμπσον και Τζον Σάβιλ δημιούργησαν ένα πολύ σημαντικό θεωρητικό περιοδικό, που ονομάζεται το Reasoner (=Σκεπτόμενος), μέσα στο κόμμα (περιοδικό που μετονομάστηκε σε «Νέος Σκεπτόμενος», μετά τη διαγραφή τους) και παρόλο που ήταν αντιτροτσκιστικό, κινούνταν μέσα σε ένα μαρξιστικό-ανθρωπιστικό πλαίσιο.

Σήμερα με τόση απόσταση, είναι δύσκολο να συνειδητοποιήσουμε το τραύμα που βίωσαν τα μέλη του ΚΚ όταν συνειδητοποίησαν ότι ο Στάλιν ήταν από πάνω μέχρι κάτω γεμάτος κουσούρια. Ο χρόνος που χρειάστηκε ο Χρουστσόφ (λίγες ώρες) για να περάσει από την αποθέωση του Στάλιν στην αποσύνθεσή του, περιγράφοντας τις λιγότερο ελκυστικές πλευρές του «πατέρα του σοσιαλισμού», ήταν κάπως υπερβολικά μικρός για όσους είχαν γαλουχηθεί από το πόσο σημαντικό ήταν να αγαπάνε τον Στάλιν. Ανάμεσα στα καλύτερα μέλη του ΚΚ, το πιο πιεστικό ερώτημα ήταν: είναι τα εγκλήματα του Στάλιν σύμφυτα με τον μαρξισμό και την εφαρμογή του;

Αυτό το ερώτημα μόνο το τροτσκιστικό κίνημα μπορούσε να το απαντήσει. Η όλη προπαγανδιστική φάση που διένυσε (ο τροτσκισμός) και ποτέ δεν εγκατέλειψε, ήταν μια προσπάθεια να αποκατασταθεί ο μαρξισμός διαχωριζόμενος από τη σταλινική βαρβαρότητα. Έτσι λοιπόν κάθε μία από τις ομάδες, καθεμιά με τον δικό της τρόπο, προσπάθησαν να εκμεταλλευτούν τις ανησυχίες των μελών του ΚΚ. Ο Κλιφ κυκλοφόρησε ένα κείμενό του, το «Η Ρωσία από τον Στάλιν στον Χρουστσόφ». Πρέπει να πούμε ότι δεν ήταν ένα πολύ καλό κείμενο, αφιερώνοντας πολύ μεγάλο χώρο για την πρόθεση του Χρουστσόφ να αναλάβει την κυριότητα τόσο της μορφής όσο και του περιεχομένου της κυριαρχίας του Στάλιν, κάτι το οποίο, εν πάση περιπτώσει, δεν συνέβη. Αποτύγχανε να αναλύσει τον Στάλιν ή τον σταλινισμό και έδινε την εικόνα μιας βιαστικής προετοιμασίας, μαζί με την εικόνα της αβεβαιότητας για τον τρόπο με τον οποίο θα

επηρεάσει τα μέλη του ΚΚ. Το χάι-λάιτ του κειμένου το συναντούσαμε πολύ νωρίς, στο σημείο που συνήθως συναντάμε τις αφιερώσεις στα βιβλία. Ο Κλιφ αναφέρει το ποίημα που αναγραφόταν σε κάποιο πανό στη Ρωσία, που δημοσιεύτηκε το 1946, προς τιμήν του Στάλιν:

“Θα τον συνέκρινα με ένα λευκό βουνό – αλλά το βουνό έχει μια κορυφή. Θα τον συνέκρινα με τα βάθη της θάλασσας – αλλά η θάλασσα έχει πυθμένα.”

Ελπίζουμε, για το καλό του ρωσικού πανό, ο Στάλιν να μην συνειδητοποίησε ποτέ ότι αυτό ήταν απλώς άλλο ένα φτηνό αστείο στα αγγλικά.

Ο Χίλι, με δικό του τυπογραφείο και με την πρόσβαση στην αμερικανική μετάφραση της «Προδομένης Επανάστασης» του Τρότσκι από το SWP, ήταν μάλλον καλύτερα προετοιμασμένος και πατούσε καλύτερα στα πόδια του. Τύπωσε ένα μακροσκελές κείμενο, γραμμένο από τον Πίτερ Φράιερ, το «Η υπόθεση μου απέναντι στη διαγραφή» και ένα άλλο που αναπαρήγαγε το πλήρες κείμενο της ομιλίας του Χρουστσόφ μαζί με ένα σχόλιο. Επικεντρώνοντας στην ιστορία και βασιζόμενος σε μεγάλο βαθμό στην εμπειριστατωμένη κριτική του Τρότσκι, ήταν πολύ πιο ικανός να πείσει τα μέλη του ΚΚ ότι υπήρχε μαρξιστική ζωή μετά το κόμμα. Το 1955, υπήρχαν λιγότερα από 100 μέλη του Κλαμπ (η τροτσκιστική οργάνωση του Χίλι). Το 1956 υπήρχαν 150 και το 1957 υπήρχαν περισσότερα από 400, με την αύξηση να οφείλεται σχεδόν αποκλειστικά σε στρατολογίες από το ΚΚ. Δεν είναι τεράστιος αριθμός, είναι αλήθεια, αλλά μεταξύ αυτών υπήρχαν και κάποιοι πολύ ταλαντούχοι άνθρωποι –ο Τζον Ντάνιελς, ο Μπράιαν Μπίαν, ο Τομ Κεμπ, ο Μπράιαν Πιρς, ο Άλασνταϊρ Μάκιντάϊρ, ο Κλιφ Σλότερ, ο Φρανκ Γκίρλινγκ, ο Πίτερ Φράιερ και αρκετοί άλλοι.

Απέναντι σε αυτά ο SRG μπορούσε να αντιπαρατάξει μόνο μια στρατολογία. Τον Ντάντλεϊ Έντουαρντς, έναν εργάτη που συνέχιζε να γοητεύεται από το «Ο βρετανικός δρόμος προς τον σοσιαλισμό», το πρόγραμμα του ΚΚ ΜΒ, το οποίο πρωτοδιατυπώθηκε για πρώτη φορά το 1952, με την προσωπική στήριξη του

Ι.Β.Στάλιν. Δεν ήταν πολύ, αλλά υποθέτω ότι ήταν κάτι.

Notes

1. Σοσιαλιστική Κριτική, Vol.2. No.1, p.12

2. Σοσιαλιστική Κριτική, Vol.2, No.2.

3. Εργατική Ελευθερία, No.18, Feb. 1995.

4. Μια ομάδα που καθοδηγούσε ο JR Johnson (ΣΛΡ Τζέιμς) and η Φρέντι Φόρεστ (Ράγια Ντουναγιέφσκαγια)

5. Η ΙΚΔ ήταν μια γερμανική τροτσκιστική ομάδα που δημιούργησε τη θεωρία της οπισθοδρόμησης, σύμφωνα με την οποία η παρακμή του καπιταλισμού ήταν τέτοια που ο σοσιαλισμός είναι αδύνατος και η βαρβαρότητα είναι σοβαρή πιθανότητα. Πολύ αστείο, αν και η ΙΚΔ πίστευε ότι η Ρωσία είναι κρατικοκαπιταλιστική, υποστηριζόταν αρχικά από τον Σάχτμαν αλλά έβρισκε σοβαρή αντιπαράθεση από την Τάση Τζόνσον-Φόρεστ.

6. “Η φύση των σταλινικών κομμάτων”, από τον Έλις Χίλμαν στο Εσωτερικό Έγγραφο του SRG.

7. Επιστολή προς τη Γραμματεία, του Έλις Χίλμαν, Σεπτέμβριος 1951

8. Ο Τζον ΜακΓκόβερν ήταν για μερικά χρόνια ένας από τους βουλευτές του ILP (Ανεξάρτητοι Εργατικοί) στην περιοχή Κλάιντσαϊντ (Σκωτία) στη δεκαετία του 1930. Επισκέφθηκε την Παλαιστίνη και γνώρισε εκεί τον Κλιφ. Στη συνέχεια επανήλθε στο Εργατικό Κόμμα. Η τελευταία προοδευτική του ενέργεια ήταν η οργάνωση της επιστροφής του Κλιφ σε αυτές τις (βρετανικές) ακτές. Αργότερα εργάστηκε ακούραστα για τον “Ηθικό Επανεξοπλισμό” (στΜ θρησκευτικό κίνημα)

9. Δείτε το “Η γεύση του μελιού” του Ντ. Γιανγκ, που δημοσιεύτηκε από το ISG το 1995.

<https://www.marxists.org/archive/higgins/1997/locust/index.htm>

Μτφρ. Α.Λ.